

Càndida Pérez i sis dones més

Text > XAVIER CORTADELLAS

Il·lustració > IVÁN GARCÍA

Josepha Vilaret, Gueraula de Codines, Enriqueta Sèculi, Antònia Ibarra, Salut Borràs, Elisava i Càndida Pérez. Què tenen en comú aquestes dones, a part del fet d'haver estat dones? Entre altres coses, que molt possiblement no us sonaran de res, perquè han estat bandejades de la història. Com tantes altres dones, també. Durant tant de temps. Amb sort, alguns lectors potser relacionareu la paraula *Elisava* amb el nom d'una escola de disseny i d'enginyeria de Barcelona, però ens caldria molta més sort per trobar-ne algun que sabés que, primer de tot, Elisava va ser una artista medieval, tan desconeguda que quasi no se'n té informació, ni tampoc sembla que en puguem saber gaire més; una mestra del brodat en un temps que la història la feien sobretot els homes. Alguns homes, enteneu-me bé, perquè estic parlant de l'edat mitjana.

I això mateix podem dir de les altres sis dones sobre les quals Jordi Fernando Aloy ha escrit uns relats de ficció. Segons ell, són «petites novel·les històriques que reivindiquen i acosten aquestes set dones al nostre imaginari, tan ple de personatges buits comparats amb elles».

El llibre de Fernando es titula *La Negreta i altres veus emmudides*, i l'ha publicat El Cep i la Nansa, una editorial de Vilanova i la Geltrú. Però això no és cap crítica literària. Jo no sé si en aquesta època de Viquipèdia i d'informació virtual calia que algú escrivís aquests set relats, però sí que sé que si no els hagués escrit, jo no hauria sabut que Josepha Vilaret, *la Negreta*, va ser executada el 28 de maig del 1789 després d'haver participat activament en el Rebombori del Pa de Barcelona; que Gueraula de Codines va ser una gua-

ridora catalana de l'edat mitjana; que Antònia Ibarra va ser una impressora del segle XVIII que va néixer a Cervera, i que Salut Borràs va ser una anarquista que va viure entre els segles XIX i XX.

Ens en falten dues més, encara. Una d'elles, Enriqueta Sèculi, va ser pedagoga, feminista, escriptora... i també una de les fundadores del Club Femení d'Esports, la primera entitat femenina esportiva de tot l'Estat. Ideològicament, estava situada als antípodes de la bisbalenca Llucietta Canyà, però compartien passió, intel·ligència, voluntat de ser personatges públics i catalanitat. Es van discutir sovint, encara que al final es van «fer mig amigues», com escriu Fernando, ni que sigui perquè la raó és quasi sempre una veritat compartida. Sèculi també es va relacionar amb Enriqueta Gallinat, feminista, militant d'Esquerra Republicana durant la Segona República, l'exili i la clandestinitat, una altra oblidada de la història.

L'última dona, Càndida Pérez, és també l'única de totes les que apareixen en aquest llibre que va néixer a les comarques gironines. Aquesta olotina amb arrels familiars en un poble de Terol va ser cupletista i va actuar a Barcelona, a Itàlia, a l'Argentina, a París i a molts altres llocs. Si bé no va tenir la popularitat de la seva amiga Raquel Méller, algunes de les cançons que cantava: «Marieta de l'ull viu», «El noi de la mare», «Les caramelles» o «Baixant de la font del Gat» són de les més populars del cançoner català. Jo no sé tampoc si a la REVISTA DE GIRONA se n'ha parlat gaire. Em sembla que no. I el temps va passant mentre no n'anem parlant.

